

23.10.2019

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru

Invalidiliitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ministeri Kiurun sote-sparraustilaisuudessa. Invalidiliitto kannattaa hallitusohjelmaan sisältyviä sote-uudistuskirjauksia, joissa vahvistetaan perustason palveluja ja hoitoketjujen sujuvuutta sekä siirretään painopistettä ennaltaehkäisevään työhön. On tärkeää varmistaa, että palvelut vastaavat ihmisten tarpeisiin ja että ongelmiin voidaan puuttua ajoissa. Peruspalveluita on tarkoitus kehittää Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa, jonka tavoitteita ja suunniteltuja toteutuslinjauksia Invalidiliiton on helppo tukea.

Vaikeimmin vammaisten sote-palvelut edellyttävät erityisosaamista

Monet vaikeimmin vammaisten ja harvinaissairaiden erityispalvelut edellyttävät keskitettyä erityisosaamista. Sote-uudistuksessa on huomioitava hoitoketjujen saumattomuus, joka on erityisen tärkeää paljon palveluja jokapäiväisessä arjessaan tarvitseville vammaisille ihmisille. Hoito- ja tutkimusvälineiden sekä tilojen on oltava esteettömiä, jotta vammaiset ihmiset voivat käyttää niitä yhdenvertaisesti. Tämä ei tällä hetkellä toteudu lainkaan tyydyttävällä tavalla. Esteettömyydestä hyötyvät muutkin kuin liikuntavammat - se parantaa eri tavoin toimintarajoitteisten ihmisten sekä lastenvaunujen ja rollaattorien kanssa kulkevien ihmisten liikkumismahdollisuuksia.

Vammaisten lasten palveluiden ja tukitoimien tarve tulee kartoittaa jo varhaisessa iässä. Lasten tulee saada joustavasti ja viipymättä tarvitsemansa palvelut.

Vammaispalvelulakiuudistuksella on turvattava nykyiset subjektiiviset oikeudet

Hallitusohjelmaan on kirjattu vammaispalvelulain uudistus. Kytkeä sote-uudistukseen on ilmeisen tiivis. Valmistelussa on syytä huomioida vammaisen ihmisen itsenäisyyden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen sekä erilaisten vammaisten ihmisten yksilölliset palvelutarpeet. Erityisen hyvänä esimerkkinä tästä voidaan pitää nykyisen mallin mukaista henkilökohtaista apua. Vammaispalvelulain uudistus onnistunee sujuvasti jo tehdyn valmistelun pohjalta. Henkilökohtaisen budjetoinnin toimivuutta vammaisten ihmisten arjessa on perusteltua kokeilla hallitusohjelmassa mainittujen pilottien avulla. Piloteissa kannattaa hyödyntää esim. Kelan olemassa olevia sähköisiä alustoja ja tietovarantoja. Invalidiliitto muistuttaa, että monissa vammaispalveluissa esiintyviä kilpailuttamiseen liittyviä ongelmia voidaan ratkaista vahvistamalla laadullisia kriteereitä ja lisäämällä hankintoihin vastuullisuusajattelua.

Kuntoutuksen yksilöllisyyttä vahvistettava

Kuntoutuksen tulee olla kiinteä osa akuuttivaiheen hoitoprosessia ja sen tulisi yhdistyä saumattomasti hoitoketjun jatkovaiheisiin. Lääkinnällinen kuntoutus tulee taata kaiken ikäisille vaikeavammaisille ja pitkäaikaissairaille ihmisille riittävänä ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaten. Toivottavaa on, että Kelan kuntoutuksen järjestämiseen tuleva rekisteröintimenettely poistaa kilpailutuksen tuomat epäkohdat. Rekisteröintimenettelyä olisi suositeltavaa pohtia käytettäväksi myös laajemmin, esimerkiksi julkisesti korvattavien

23.10.2019

kuljetuspalveluiden yhteydessä. Hallitusohjelman kirjaukset liittyen kuntoutuskomitean esittämien toimenpiteiden toteuttamiseen ovat kannatettavia.

Apuvälinepalvelut ovat edellytys osallisuudelle

Apuvälineet ovat tärkeä itsenäisen elämän mahdollistaja. Invalidiliitto toivoo, että STM perustaa riippumattoman apuvälinetyöryhmän koordinoimaan valtakunnallista lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteohjeistusta. Myös apuvälineiden huolto tulee vahvistaa. Invalidiliitto pitää tärkeänä, että avustajakoirat luokitellaan lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineeksi sairaanhoitopiirien luovutuskäytännöissä eli että niitä kohdellaan yhdenvertaisesti näkövammaisten opaskoiron kanssa.

Lopuksi

Invalidiliitto korostaa saumattoman hoitoketjun merkitystä sekä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyön toimivuutta. Ministeriön 15.10.19 esittelemä visio tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksesta ohjaa ajatukset juuri tähän suuntaan tarjoamalla yhdenvertaisia palveluita kaikille yhdeltä luukulta tai ainakin nykyistä vähemmällä byrokratialla.

Invalidiliitto muistuttaa Suomenkin ratifioimasta YK:n vammaissopimuksesta, joka edellyttää, että kaikissa vammaisia koskevissa asioissa vammaiset henkilöt otetaan mukaan heitä koskevien asioiden suunnitteluun ja heitä koskevaan päätöksentekoon. Näin voimme yhdessä rakentaa kaikille kestäväää ja hyvää yhteiskuntaa, jossa vahvistetaan osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteita.

Helsingissä 23. lokakuuta 2019

Invalidiliitto ry

Petri Pohjonen
pääjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Asiantuntija: Elina Nieminen, lakimies, elina.nieminen@invalidiliitto.fi